

Słuchamy muzyki

- [Wprowadzenie](#)
- [Film](#)
- [Interaktywne ćwiczenia multimedialne](#)
- [Podsumowanie](#)
- [Słowniczek](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Wprowadzenie

Muzyka wyzwala w nas różne emocje. Słuchamy jej, by się odprężyć, wyciszyć, przywołać wspomnienia lub zmotywować do działania. Pobudza też wyobraźnię, tworząc w naszych myślach przeróżne obrazy. Czy to znaczy, że muzykę można przedstawić, poczuć za pomocą innych zmysłów?

Już wiesz

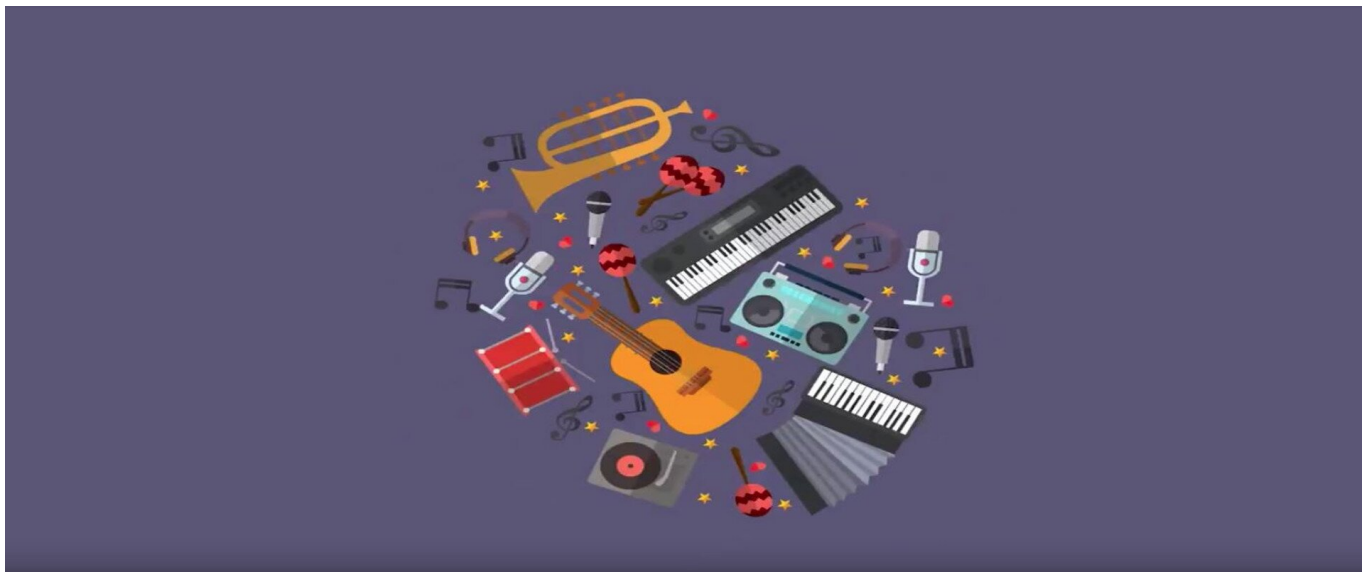
Przed zapoznaniem się z e-materiałem powinieneś umieć:

- redagować notatkę biograficzną o kompozytorach: A. Mozarcie, J. Brahmsie, A. Vivaldim.

Nauczysz się

- będziesz umiał wyjaśniać pojęcia: *synestezja* i *chromestezja*;
- zgromadzisz słownictwo potrzebne do oceny utworu muzycznego i wykorzystasz je w swojej pracy;
- wskażesz przykłady synestezji w wybranych na lekcji utworach literackich;
- zastosujesz w swojej wypowiedzi podstawowe terminy muzyczne tj. melodia, rytm.

Film

Film dostępny pod adresem </preview/resource/R1457EULL8XP6>

Film pt. Słuchamy muzyki

Źródło: LEARNETIC SA, licencja: CC BY 4.0.

Film jest próbą odpowiedzi na pytanie, czy muzykę można opisać. Czas trwania filmu 7 minut 29 sekund

Interaktywne ćwiczenia multimedialne

Ćwiczenie 1

Poniższe opinie odnoszące się do muzyki podziel na obiektywne i subiektywne.

dynamiczna	irytująca	wolna	wzruszająca	energiczna	przygnębiająca	
rozśmieszająca	tkliwa	łagodna	rytmiczna	żwawa	męcząca	leniwa

obiektywne	subiektywne

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DQev3L6Hu>

Źródło: LEARNETIC SA, licencja: CC BY 4.0.

Podsumowanie

Każdy z nas inaczej odbiera muzykę, jednak jej wpływ na naszą kondycję fizyczną i psychiczną jest podobny. Melodia usprawnia działanie układu krwionośnego i oddechowego oraz zmienia nasz stan emocjonalny i pobudza wyobraźnię, przywołując na myśl obrazy.

Niektórzy mają zdolność łączenia ze sobą wrażeń odbieranych przez różne zmysły, co sprawia, że dźwięki mogą im się skojarzyć z kolorami, zapachami lub smakami. Takie osoby są nazywane synestetami, a ich umiejętność określana mianem synestezji. Odmianą synestezji jest chromestezja, czyli zdolność do trwałego kojarzenia wrażeń słuchowych.

Osoby niesłyszące i słabosłyszące również odbierają muzykę, wyczuwają fale dźwiękowe, drgania, natężenie i tempo.

Ćwiczenie 1

Przeczytaj poniższe zdania i zaznacz, czy są one prawdziwe, czy fałszywe.

	Prawda	Fałsz
Nie każdego dnia stykamy się z różnorodnymi dźwiękami.	☐	☐
Zjawisko synestezji odkryto bardzo dawno.	☐	☐
Aleksander Skriabin to rosyjski pianista.	☐	☐

Źródło: LEARNETIC SA, licencja: CC BY 4.0.

Słowniczek

Aleksander Skriabin

rosyjski pianista i kompozytor, żyjący na przełomie XIX i XX wieku, uważał, że ma zdolność barwnego słyszenia; chciał, by na odbiorców jego utworów oddziaływała nie tylko muzyka, w swoim poemacie symfonicznym *Prometeusz. Poemat ognia* połączył muzykę z grą świateł, w tym celu zaprojektował fortepian świetlny

Antonio Vivaldi

włoski skrzypek i kompozytor, kapłan katolicki żyjący na przełomie XVII i XVIII w.; komponował koncerty instrumentalne, muzykę sakralną i operową, znany przede wszystkim z cyklu 4 koncertów skrzypcowych *Cztery pory roku*

chromestezja

barwne słyszenie; zdolność do trwałego kojarzenia wrażeń słuchowych

fortepian świetlny

instrument mający służyć odbiorowi muzyki za pomocą zmysłu słuchu i wzroku, zaprojektowany przez rosyjskiego kompozytora Aleksandra Skriabina tak, że po naciśnięciu klawiszy słyszać było muzykę i pojawiały się kolorowe światła

Jean Michel Jarre

[czyt. żan miszel żar] francuski kompozytor, performer i producent muzyczny, pionier muzyki elektronicznej, na swoich koncertach wykorzystuje efekty świetlne, pokazy laserowe i sztuczne ognie

Johannes Brahms

XIX-wieczny niemiecki kompozytor, pianista i dyrygent tworzył muzykę kameralną i fortepianową, symfonie, pieśni i utwory organowe; znany m.in. z *Tańców węgierskich*, cyklu 21 utworów inspirowanych motywami ludowymi

synestezja

1. w psychologii: zdolność kojarzenia ze sobą wrażeń odbieranych przez różne zmysły, np. zapachów ze smakami, dźwięków z kolorami; 2. w literaturze: środek stylistyczny polegający na przypisywaniu jakiemuś zmysłowi wrażeń odbieranych innym zmysłem

Wolfgang Amadeusz Mozart

austriacki kompozytor żyjący w XVIII w., mimo iż żył niecałe 36 lat, pozostawił po sobie kilkaset utworów, m.in. *Wesele Figara* czy *Marsz Turecki*

Dla nauczyciela

Scenariusz

Autor

Learnetic

Temat zajęć

Słuchamy muzyki

Grupa docelowa

Szkoła podstawowa, klasa VI

Ogólny cel kształcenia

Umiejętność krytycznej oceny utworów muzycznych, zaznajomienie uczniów ze zjawiskiem synestezji.

Kształtowane kompetencje kluczowe

Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE z dnia 18.12.2006r.

w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie

- Porozumiewanie się w języku ojczystym;
- Świadomość i ekspresja kulturalna.

Cele (szczegółowe) operacyjne

Uczniowie:

- rozwijają umiejętność słuchania i analizowania tekstów audiowizualnych;
- dyskutują w sposób zrozumiały, tworząc spójne teksty, wykorzystując wyrażenia dotyczące wrażeń związanych z wysłuchanym utworem, np. byłem pochłonięty, przejmujący, pierwsze dźwięki itp.;
- gromadzą słownictwo argumentacyjne, np. według mnie, moim zdaniem;
- definiują pojęcia: synestezja, chromestezja;
- rozwijają zdolności synestetyczne;
- rozpoznają synestezję w utworach literackich.

Metody/techniki kształcenia

- metoda asymilacji wiedzy: pokaz filmu, pogadanka, dyskusja,
- metoda inscenizacyjna: pantomima,
- metoda praktyczna: ćwiczenia interaktywne,
- metoda twórcza: projekt plakatu.

Formy pracy

- grupowa,
- zbiorowa,
- indywidualna.

Przebieg lekcji

Faza wprowadzająca

1. Nauczyciel pyta uczniów, czy lubią słuchać muzyki i dlaczego? Czy melodie przywodzą im na myśl skojarzenia, obrazy? Co sobie wyobrażają, słuchając ulubionej piosenki? Nauczyciel informuje uczniów, że podczas lekcji będą zastanawiać się nad tym, czy jest możliwe przedstawienie muzyki za pomocą obrazu.

Faza realizacyjna

1. Nauczyciel wyświetla film *Słuchamy muzyki*. Przerywa po słowach: *Chciałam rzucić się do radosnego biegu*. Uczniowie rozwiązują zadania nr 1 i 2. Odpowiedzi omawiają wspólnie z nauczycielem, a następnie uzupełniają listę z zadania 1 o inne przymiotniki odnoszące się do muzyki (np.: burzliwa, niespokojna, tajemnicza, smutna, przejmująca). Gromadzą też słownictwo oceniające, np.: irytuje, męczy, wprawia w dobry nastrój, porusza, motywuje, ożywia, jestem pochłonięty, itp. Następnie uczniowie ponownie wysłuchują fragmentu *Tańca węgierskiego* Brahmsa i korzystając ze zgromadzonego słownictwa, opisują usłyszaną muzykę, mówią o swoich wrażeniach, o tym, co sobie wyobrażali słuchając muzyki.
2. Nauczyciel wyświetla dalszą część filmu. Po zakończonej projekcji omawia zjawisko synestezji i chromestezji, wspomina o wpływie synestezji na wyobraźnię, twórczość, kreatywność. Wymienia znanych synestetyków, np. Beethovena, Nabokova, Teslę. Następnie uczniowie wykonują ćwiczenia interaktywne 3 i 4.
3. Uwaga, punkty 4, 5 i 6 do wyboru.
4. Nauczyciel przeprowadza ćwiczenie rozwijające zdolności synestetyczne. Na stronie <http://www.naturesoundmap.com/> wybiera i włącza dowolny dźwięk natury. Zadaniem uczniów jest narysowanie, z czym kojarzy im się dźwięk. Po wykonanym ćwiczeniu uczniowie prezentują swoje prace.
5. Uczniowie wysłuchują fragmentu uwertury koncertowej *Hebrydy* Feliksa Mendelssohna. W grupach zastanawiają się, jakie sytuacje przywodzi im na myśl muzyka. Starają się je zaprezentować w formie pantomimy.
6. Nauczyciel informuje uczniów, że synestezja ma także drugie znaczenie. To środek stylistyczny, polegający na przypisywaniu wrażeń jednego zmysłu innemu. Uczniowie czytają wiersz *Melodia mgieł nocnych* Kazimierza Przerwy-Tetmajera. Następnie nauczyciel dzieli uczniów na 3 grupy. Każdy zespół ma za zadanie wskazać fragmenty odwołujące się do jednego ze zmysłów: słuchu, wzroku, węchu. Cała klasa weryfikuje z nauczycielem odpowiedzi. Uczniowie wyciągają wnioski: wiersz pobudza różne zmysły odbiorcy. Następnie uczniowie wykonują ćwiczenia interaktywne 5 i 6. Odpowiedzi omawiają wspólnie z nauczycielem.

7. Uczniowie rozwiązują ćwiczenia interaktywne 7 i 8. Mogą się wspierać *Słownikiem frazeologicznym i Słownikiem języka polskiego*. Odpowiedzi omawiają wspólnie z nauczycielem. Wyjaśniają nieznane im pojęcia.

Faza podsumowująca

1. Opierając się na wykonanych podczas lekcji zadaniach, uczniowie dyskutują, czy muzykę można wyrazić za pomocą innych zmysłów niż słuch. Na zakończenie, w ramach podsumowania wiadomości, rozwiązują ćwiczenia interaktywne 9 i 10. Odpowiedzi omawiają wspólnie z nauczycielem.

Praca domowa

1. Zaprojektuj okładkę singla (płyty zawierającej jeden lub kilka utworów) do utworu Dymitra Szostakowicza *Walc 2*.

Metryczka

Tytuł

Słuchamy muzyki

Temat lekcji z e-podręcznika, do którego e-materiał się odnosi

Uczta dźwięków

Przedmiot

Język polski

Etap edukacyjny

II/ szkoła podstawowa

Podstawa programowa

I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

1. Czytanie i słuchanie. Uczeń:

2) określa temat i główną myśl tekstu;

6) odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od informacji drugorzędnych;

9) wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście

II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

2. Analiza, Uczeń:

1) dostrzega swoistość artystyczną dzieła

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Mówienie i pisanie. Uczeń:

1) tworzy spójne teksty na tematy poruszane na zajęciach – związane z otaczającą rzeczywistością i poznanymi tekstami kultury;

2) dostosowuje sposób wyrażania się do oficjalnej sytuacji komunikacyjnej oraz do zamierzonego celu;

3) uczestnicząc w rozmowie, słucha z uwagą wypowiedzi innych, mówi na temat; prezentuje własne zdanie i uzasadnia je;

Nowa podstawa programowa

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

8) rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do: literatury, teatru, filmu, muzyki, sztuk plastycznych i audiowizualnych;

9) wyodrębnia elementy składające się na spektakl teatralny (gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty, muzyka); wyodrębnia elementy dzieła filmowego i telewizyjnego (scenariusz, reżyseria, ujęcie, gra aktorska, muzyka); wskazuje cechy charakterystyczne przekazów audiowizualnych (filmu, programu informacyjnego, programu rozrywkowego);

13) świadomie i z uwagą odbiera filmy, koncerty, spektakle, programy radiowe

i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

1) uczestniczy w rozmowie na zadany temat, wydziela jej części, sygnały konstrukcyjne wzmacniające więź między uczestnikami dialogu, tłumaczące sens;

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

1) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis, list, sprawozdanie (z filmu, spektaklu, wydarzenia), dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, opis przeżyć wewnętrznych, charakterystyka, tekst o charakterze argumentacyjnym;

IV. Samokształcenie. Uczeń:

8) poznaje życie kulturalne swojego regionu;

9) rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i wykorzystuje te umiejętności do prezentowania własnych zainteresowań.

Kompetencje kluczowe

Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE z dnia 18.12.2006r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie

- Porozumiewanie się w języku ojczystym;
- Świadomość i ekspresja kulturalna.

Cele edukacyjne zgodne z etapem kształcenia

Uczniowie:

- rozwijają umiejętność słuchania i analizowania tekstów audiowizualnych;
- dyskutują w sposób zrozumiały, tworząc spójne teksty, wykorzystując wyrażenia dotyczące wrażeń związanych z wysłuchanym utworem, np. byłem pochłonięty, przejmujący, pierwsze dźwięki itp.;
- gromadzą słownictwo argumentacyjne, np. według mnie, moim zdaniem;
- definiują pojęcia: synestezja, chromestezja;
- rozwijają zdolności synestetyczne;
- rozpoznają synestezję w utworach literackich.

Powiązanie z e-podręcznikiem

<http://www.epodreczniki.pl/reader/c/222087/v/21/t/student-canon/m/j0000008RCB6v21>